

המורה / גוטמן
מתוך " עיר קטנה ואנשים בה מעט "

המורה אדלר שגר בחצר הסמוכה שהיה לה פתח אלינו, היה מורה לקריאה, חשבון, ציור והתעמלות קצר-קומה היה ושמן. אינני אומר שכל המורים חייבים להיות דווקא יפים. בכל אדם יש משהו מגוחך; בכל-זאת יש בכל מורה משהו מפליא ביופיו.

לפני שהלה הולך לבית-הספר היה נכנס למטבח שלו. אשתו הייתה אומרת לו: - ומה הפעם? היה מחייך; לא היה עונה, פותח קופסאות שונות, מוציא מתוכן פולים, תפוחי-אדמה, פקקים וכפתורים ושם אותם לתוך כיסי בגדיו. השתדלתי תמיד להיות מאחורי גבו. כדאי היה - תמיד היו לו הפתעות. לאחר צלצול ראשון היו התלמידות מסתדרות ליד פתח המחלקה. המורה היה ניגש אליהן, כשתי ידי מכסות על כיסיו ואומר: - לא לא לא אראה לכן. הילדות היו מתקהלות מסביבו כדבורים לפני הכוורת, מפצרות בו בקולות ממושכים שיראה מה בידיו ומתפרצות יחד עמו לתוך המחלקה. - אם יהיה שקט... קרא המורה והפסיק...

והיה שקט. אז היה המורה מרים את שתי ידיו, כשתי כנפיים של טחנת-רוח, ולוחש, כשהוא מבליט עיניים מלאות סוד:

מה יש באגרופים שלי?

מנחשות התלמידות והמורה מניע ראשו ימינה ושמאלה ואומר:
לא!

פותח המורה אגרוף אחד - אין בו מאום; שני - והנה יש בו שלשה, פולים כמה פולים? שלושה טוב, נכתוב על הלוח שלושה. מי יודע איך כותבים שלושה לא באותיות - בסימנים

כל מה שהביא המורה בכיסיו נהפך למשהו, לשיר, לחידה, למשחק או לציור; ל'עוד, או ל'פחות'. כך היה מלמד חשבון. היה מלא שמחה, הפתעות ועבודת-מוח משותפת. בהישמע קול הפעמון לא היו התלמידות רוצות לצאת מן המחלקה. אלה היו שיעורים בחשבון!

לעת הצהרים, כשהיה המורה מניח את תפוחי-האדמה והפקקים על שולחן-המטבח שלו - חזרו עצמים אלה להיות תפוחי-אדמה רגילים ופקקים פשוטים, שאין אנו שמים אליהם לב.

כל יום ששי הייתה אשתו מרוקנת את כל כיסיו תמיד היו נשארים בהם עצמים משונים. אותו מורה לא ידע לצייר ולא ידע להתעמל (האפשר להתעמל בכרס כזאת?), אך הוא לימד אותנו לצייר. אני עצמי דוגמה אחת של תלמידיו. עוד היום מצילות אזני מצפירות המשרוקית שלו בשיעורי ההתעמלות; מצילות במרץ, במהירות ובחן. תמיד נותנים המורים יותר ממה שבידם לתת. זהו מין מקצוע מיוחד, סודי!

אני אוהב מאד את קו המשווה את המילה המושג והמקום. אולי משום שאהבתי את מאור-עיניו ותנועות

שפתיו של המורה אורבוך ז"ל, כשהשמיע באוזנינו בראשונה את המלה הזאת. פעם אחת הוציא אותי המורה משיעורו. שמעתי קולות שמחה מפתחו של בית-הספר. יצאתי החוצה אבי שיחק עם מחלקה אחת ב,תפיסה. כל פעם היה מפסיק ושר לפנייהם קטע של שיר, שהתחבר אל המשחק. פני אבא היו ערים משמחה, ועיניו נצצו בשובבות, באשר רץ ככל ילדה בהגיע תורה. באותן השנים היו נוהגים המבוגרים ללבוש בתוך שרוליי המעילים חפתים לבנים ונוקשים. בשעת המשחק נשמטו החפתים ונפלו לחול. אחת הילדות אספה אותם בזהירות והעמידה אותם על הגבעה. ניצבו להם השנים לבנים ודוממים. המשחק נמשך.

הרגשתי כאילו בלעתי תפרח-אדמה שלם וקר. ירדה עלי עצבות: אבא שלי לא שר מעולם אתנו בבית; לא רץ ולא השתתף במשחקי. בבית לא האירו עיניו כל-כך; בבית היה עוסק בכתיבת ספר ללימוד הקריאה, או שהיה מחפש מלים שאנו חסרים בשפתנו, או שהיה בודק אם המלים המצויות מתאימות לנו. אבא היה שב עייף, מבית הספר. עבודה קשה היא עבודתו של מורה. ובבית היה נופל ריבוע האור מן החדר שלו על הרצפה ומאיר בשעות מאוחרות של הלילה.

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד

אותם המורים שסיפרתי עליהם שוב אינם עמנו. לא רק המורים שהיו הם כגון אלה שסיפרתי עליהם. המורים לעולם הם כגון אלה. מהם מגוחכים בעינינו; מהם אינם אהובים עלינו - אך לאחר שנים, משאנו נזכרים בהם - ואי-אפשר לא להיזכר בהם - רואים אנו אותם באורם הנכון, ולבנו שופע אליהם תודה ואהבה.

לפני כמה שבועות פגשתי על המדרכה שני ילדים שחזרו מבית-הספר. אחד מהם, חבר שלי, אמר לי המורה נתנה נשיקה לילד זה, בזמן השיעור, לעיני כולנו! שאלתי את הילד איך קרה הדבר; השפיל עפעפיו וסיפר: עניתי על שאלה בשיעור התנ"ך. אמרה המורה: על תשובה כזאת ראוי התלמיד לנשיקה. אמרו הילדים: במחלקה? ענתה המורה: מה יש? אני מתביישת? ניגשה ונשקה לי במצח. המורה הזאת ממשיכה בודאי, כמורים רבים אחרים, את שלשלת המורים שסיפרתי עליהם. המורה המורה איננו מלמד רק בידיעותיו, בזמנו ובמוחו, אלא גם בזמנו ובמוחו.